

Załącznik 2
dr Łukasz Kozera
Adiunkt w Katedrze Doktryn Politycznych Instytutu Politologii
Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Pedagogicznego
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie
ul. Podchorążych 2, pok. 234, 30-084 Kraków

AUTOREFERAT

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

Urodziłem się w dniu 16 marca 1979r. w Pińczowie. Obecnie mieszkam w Krakowie. W dniu 28 kwietnia 2003r. ukończyłem studia magisterskie na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego w R(na kierunku prawo) broniąc pracę pt. *Administracyjnoprawny ustrój powiatu na przykładzie powiatu pińczowskiego*. Promotorem pracy była prof. dr hab. Elżbieta Ura, recenzentem dr hab. Stanisław Pieprzny. Po uzyskaniu tytułu magistra prawa zdałem egzamin wstępny na aplikację sądową, którą odbyłem w latach 2003-2006 przy Sądzie Okręgowym w Kielcach. W październiku 2004r. rozpocząłem studia doktoranckie na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, które zakończyłem w czerwcu 2008r. Na podstawie obronionej rozprawy pt. *Społeczno-ekonomiczne aspekty funkcjonowania systemu postpenitencjarnego w województwie świętokrzyskim* w dniu 15 lipca 2008r. uchwałą Rady Wydziału Nauk Społecznych został mi nadany stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce. Promotorem rozprawy doktorskiej był prof. zw. dr hab. Janusz Sztumski, zaś recenzentami dr hab. Krzysztof Kiciński prof. UW oraz dr hab. Marian Miłtręga prof. UŚ. Od 1 października 2008r. jestem pracownikiem Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, obecnie na stanowisku adiunkta w Katedrze Doktryn Politycznych Instytutu Politologii.

1. Tytuł osiągnięcia naukowego (art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki).

Moim najważniejszym osiągnięciem naukowym stanowiącym znaczny wkład w rozwój nauki o polityce w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 1852) jest autorstwo książki pt. *„Polityka agrarna w procesie modernizacji polskiego rolnictwa”* wydana przez Europejskie Stowarzyszenie Promocji Nauki w Krakowie, Kraków 2016, ss. 357.

2. Omówienie celu naukowego pracy, jej wyników oraz możliwości późniejszego wykorzystania.

Inspiracją do podjęcia badań naukowych nad zagadnieniem modernizacji polskiego rolnictwa był fakt, iż wraz z rozpoczęciem integracji Polski z Unią Europejską nasza gospodarka rolna i rynek spożywczy znalazły się pod silnym wpływem polityki unijnej i wspólnotowego porządku prawnego. Jako politolog, mający także wykształcenie prawnicze, zainteresowałem się wpływem prawa UE na krajowy porządek prawny. Szczególnie interesowało mnie przyjmowanie w polskim ustawodawstwie instytucji prawnych utworzonych na gruncie Unii Europejskiej w celu dostosowywania naszego prawa do wymogów unijnych i efektywnego wypełniania zobowiązań wynikających z członkostwa w UE. Konsekwencją tych zainteresowań stało się poddanie w rozprawie habilitacyjnej szczegółowej analizie stanowisk negocjacyjnych Polski i Unii Europejskiej w procesie akcesyjnym. Zapadłe wówczas decyzje miały ogromne znaczenie dla wielu dziedzin gospodarki, także dla obecnego kształtu polskiego rolnictwa. Podłoże zachodzących zmian miało przede wszystkim charakter polityczny, zaś ich urzeczywistnienie następowało poprzez kształtowanie porządku prawnego Polski i innych państw członkowskich.

Podjęcie przeze mnie szerszych badań nastąpiło wskutek przyjęcia tezy, że miejsce w którym znajdowało się polskie rolnictwo w chwili akcesji do UE, tak jak i jego obecny stan, jest konsekwencją wielu lat procesów modernizacyjnych. Rolnictwo w Polsce było i jest jednym z najważniejszych sektorów gospodarki narodowej. Zmiany prawne i ekonomiczne w tym sektorze były więc o wiele istotniejsze dla naszego kraju i społeczeństwa niż w innych europejskich państwach. Dowodem tego jest wyższy niż w innych krajach Unii udział rolnictwa w produkcji globalnej, zatrudnieniu i wartości dodanej brutto. W naszym kraju znajdują się największe zasoby siły roboczej w rolnictwie. Mamy też najwyższy w Unii wskaźnik przeobrażeń agrarnych zmierzających do koncentracji i specjalizacji w rolnictwie. Wraz z integracją nastąpiło przyspieszanie postępu technicznego i agrotechnicznego warunkującego efektywność rolnictwa, co pośrednio wpływa na procesy demograficzne na wsi. Jednakże w procesie transformacji ustrojowej polityka agrarna potraktowana została w sposób, który nie do końca odzwierciedla stan faktyczny myśli politycznej współczesnych spadkobierców neoagrarnizmu polskiego.

Celem moich badań stało się przedstawienie rzeczywiście realizowanych koncepcji modernizacji rolnictwa, zarówno w aspekcie politycznym, jak i społeczno - ekonomicznym. Podjęty problem badawczy ma swoje uzasadnienie w ciągle zachodzących w rolnictwie procesach przemian. Jednym z najważniejszych źródeł z którego współczesne ugrupowania

polityczne czerpią koncepcje programów i reform pozostaje nadal polska myśl agrarna. Dlatego też w rozdziale pierwszym monografii prezentuję założenia ideowe agraryzmu, które stały się podstawą przemian w polityce gospodarczej w okresie II Rzeczypospolitej. Przyjęte wówczas koncepcje zrodziły nowy obszar założeń strategicznych w stosunku do rolnictwa i obszarów wiejskich, miały też duży wpływ na rzeczywisty rozwój i charakter kultury chłopskiej. Sama zaś klasa chłopska bez wątpienia była warstwą kulturo-przechowawczą, która pomogła kształtować byt i wartości państwa odradzającego się po wielu dekadach zaborów. Przedmiotem moich badań, oprócz politycznych koncepcji reform, postępu technicznego i ogólnego poziomu ekonomicznego wsi, objęte zostały także zmiany społeczne. Dlatego w rozdziale pierwszym zajmuję się zagadnieniami rozwoju samorządu wiejskiego, głównie spółdzielczości produkcji rolnej, kółek rolniczych i pozostałych, nie mniej istotnych form organizacyjnych. Ukazuję w monografii zarówno problemy organizacyjne, jak i odniesienia polityczno- społeczne. W rozdziale pierwszym omawiam szerzej niż w kolejnych częściach opracowania problem rozwoju oświaty w środowisku wiejskim. Było to zagadnienie szczególnie ważne dla agrarystów okresu międzywojennego, z których wielu to pionierzy oświaty rolniczej.

W rozdziale drugim monografii charakteryzuję politykę i gospodarkę agrarną we wczesnym okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Próbuję poddać analizie na nowo wówczas zdefiniowaną politykę rolną, szczególnie w kontekście odejścia od idei agraryzmu. W niezwykle burzliwym politycznie okresie od 1946 do 1956r. mieliśmy do czynienia z kilkoma zwrotami polityki agrarnej. Niemalże zaprzepaszczono dorobek spółdzielczych organizacji chłopskich, nawet takich jak kasy kredytowo-pożyczkowe. Na to miejsce zaś rozpoczęto tworzenie zetatyzowanych spółdzielni, które były nierozłącznie związane z administracją państwową, głównie z uwagi na system dotacji. Był to także okres doktrynalnej walki z indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, jako reliktem tzw. kapitalizmu wiejskiego. Zostały one odcięte od źródeł wspierających inwestycje, przez co ograniczono im możliwość dalszego rozwoju i modernizacji. Należy przy tym zauważyć, że pomimo faktycznej kolektywizacji w ramach RSP i PGR-ów, nadal podstawą gospodarki rolnej były małe prywatne gospodarstwa. Niekorzystne działania spowodowały spadek dochodów realnych mieszkańców wsi (głównie w latach 1951-1953) oraz zahamowanie dynamiki produkcji rolnej. Sytuacja poprawiła się dopiero po roku 1956, gdy w wyniku zmian politycznych zwiększyła się nieznacznie samodzielność ZSL. Dzięki zmianom reaktywowano nawet kółka rolnicze, które jednak w porównaniu do okresu międzywojennego miały ograniczoną samodzielność organizacyjną. Przy tym w społeczeństwie nadal dominowała

nieufność do zespołowych form gospodarowania wzmocniona doświadczeniami procesu kolektywizacji. Warto zaznaczyć, że nawet w latach siedemdziesiątych polityka władz zmierzała do dalszego ograniczania ilości ziemi w sektorze indywidualnym. Po wprowadzeniu przepisów pozwalających na uzyskanie emerytury w zamian za przekazanie gospodarstwa wiele ziemi przepłynęło z sektora prywatnego do uspołecznionego. Inną kwestią pozostawało to, że przejęta ziemia obciążała budżet państwa dopłatami na jej zagospodarowanie. Ziemia ta nie była też wykorzystana tak efektywnie jak w gospodarstwach indywidualnych, co powodowało mniejszą podaż niektórych artykułów żywnościowych. Braki żywności potęgowały wrażenie kryzysu. Dlatego też polityka rolna była jedną z najważniejszych przyczyn niezadowolenia społecznego i dostarczała poważnych argumentów kształtującej się powoli opozycji. Za słabo jednak wiązano przyczyny kryzysu z trudnym położeniem chłopskich gospodarstw rodzinnych, choćby w kwestii dostępu do maszyn i środków produkcji. Omawiany okres cechowało szybkie uprzemysłowienie kraju połączone ze spadkiem znaczenia chłopów i rolnictwa. Jednakże polityka ta szybko ulegała wyczerpaniu, zaś rolnictwu potrzebne były rzeczywiste bodźce ekonomiczne, które spowodować mogły ożywienie gospodarcze.

Rozdział trzeci opracowania poświęcony jest polityce rolnej po 1970r. i ówczesnym planom wdrożenia nowej strategii rozwoju rolnictwa. Cykliczne problemy nękały całą gospodarkę socjalistyczną, nie omijały więc także wsi. W wyniku większych, czy mniejszych kryzysów pojawiły się nowe koncepcje polityczne, zaś zmieniające się układy władzy dążyły do przyśpieszonej modernizacji. Jednak energii zazwyczaj nie wystarczało na długo, a pozostające przy władzy elity broniły swoich już zużytych rozwiązań i koncepcji. Rząd nie był zazwyczaj zdolny do przeprowadzenia koniecznych zmian. Sytuacja taka miała miejsce już podczas przesilenia politycznego w roku 1956, następnie zaś w połowie i pod koniec lat siedemdziesiątych. W 1967 roku w sposób istotny zmieniła się skala produkcji towarowej jaką wytwarzały gospodarstwa indywidualne w porównaniu z podmiotami uspołecznionymi. Otóż zarówno spółdzielnie jak i gospodarstwa państwowe zaczęły wykazywać większą produkcję, uzyskując przez to wyraźną przewagę ekonomiczną. Jednakże początek lat siedemdziesiątych okazał się trudny. Zmiany demograficzne spowodowały zwiększone potrzeby konsumpcyjne. Zwiększał się także napływ ludności wiejskiej do miast, co dodatkowo potęgowało zapotrzebowanie na żywność, głównie na deficytowe produkty odzwierzęce. Odrębną kwestią było, że w tym okresie wystąpił problem ze zmniejszeniem produkcji wysokobiałkowych pasz, co dla PGR i RSP oznaczało konieczność zmniejszenia pogłównia zwierząt. W konsekwencji spadła podaż i mięso stało się towarem deficytowym.

W kwietniu 1971r. Biuro Polityczne KC PZPR i Prezydium NK ZSL przyjęły nowe programowe założenia polityki rolnej według których miał nastąpić wzrost produkcji połączony z przemianami socjalistycznymi na polskiej wsi. Miejsce stymulatora tych zmian miały zająć gospodarstwa uspołecznione i kółka rolnicze. Chciano zadbać o opłacalność produkcji rolnej wprowadzając zmiany w układzie cen produktów, podwyższono ceny dotychczas nieopłacalnych produktów, zniesiono też dostawy obowiązkowe. Stworzono system szczególnych preferencji dla produkcji zwierzęcej, zwłaszcza mięsa i mleka. Założono także poprawę stopy życiowej, poprawę warunków materialnych bytu wsi i całego społeczeństwa. Produkcja rolnicza stała się jednym z głównych punktów polityki gospodarczej państwa i partii. Zdecydowano się na podniesienie podatku gruntowego, zaś uzyskane w ten sposób środki przekazano Funduszowi Rozwoju Rolnictwa, który miał być źródłem pieniędzy na inwestycje na wsi. Zdobyte środki zasiliły także państwową kasę. Zniesione obowiązkowe dostawy zastąpiono systemem kontraktacji. Na VI Zjeździe PZPR postanowiono także stworzyć system pomocy rozwijającym się rolnikom indywidualnym. Dzięki temu z czasem zrodziła się koncepcja tworzenia tzw. gospodarstw specjalistycznych. Jednakże błędem okazało się wypracowane wówczas nastawianie dużych gospodarstw na produkcję zwierzęcą, zamiast wykorzystać je do wielkoobszarowej produkcji zbóż. Ponadto przeprowadzono także szereg zmian w gospodarce ziemią, prawie własnościowym oraz objęto ochroną przed przekształceniem użytki rolne i leśne. Wreszcie wprowadzono ulgi podatkowe dla rolników dzierżawiących grunty dotychczas niewykorzystywane. Polityka przyspieszonego rozwoju przewidywała też większe powiązanie z rynkiem światowym, na który miały odtąd częściej trafiać polskie produkty rolne i spożywcze. Założono także modernizację maszynową i import nowych technologii. Wskazać w tym miejscu należy, że powiązania importowe nadmiernie uzależniły nasze rolnictwo, m.in. od pasz i antybiotyków, po części doprowadziły też do wzrostu zadłużenia zagranicznego. Na początku lat osiemdziesiątych stało się to jedną z przyczyn nadmiernego zadłużenia budżetowego.

W związku z istotnym wzrostem środków do produkcji rolnej, zwiększyły się także plony i wydajność pracy w rolnictwie. W pierwszym okresie realizacji nowej strategii rolnictwo odnotowało wyraźne sukcesy. W latach 1971-74 wzrosła produkcja towarowa i końcowa. Powiększył się polski udział w produkcji globalnej. Jednak po okresie boomu produkcyjnego znowu zaczęły się pojawiać trudności w zaopatrzeniu rynku. Wpływ na to miały także klęski żywiołowe i niekorzystne trendy pogodowe w wyniku których nastąpiły niższe urodzaje. Ale podstawową przyczyną były liczne błędy w prowadzonej polityce

ekonomicznej państwa. Politykę modernizacji produkcji rolnej prowadzono nadal w systemie nakazowo-rozdzielczym, który na dłuższą metę okazywał się nieskuteczny. Pomimo wzrostu dostaw środków produkcji i tworzenia nowych sił wytwórczych efektywność miała tendencję malejącą. W drugiej połowie lat siedemdziesiątych szybki rozwój napotkał na bariery materiałowe. Program rozwoju opierał się na założeniu, że strumień środków produkcji dla rolnictwa będzie wzrastał, co okazało się nierealne, gdyż przemysł nie nadążał z zaopatrzeniem wsi i zakładów produkcji spożywczej. Pojawiały się problemy w transporcie, a nawet w dostawach energii. Plany produkcji dla rolnictwa nie były realizowane. Polityka tzw. *manewru gospodarczego* z 1978r., czy też nowy system preferencji dla rolnictwa, nie odnosiły skutków. Przemysł i tak nie posiadał surowców i materiałów do produkcji. Co więcej, ówczesne silne lobby przemysłowe nie było zainteresowane zmianą tej sytuacji, samo bowiem nie chciało przechodzić procesów restrukturyzacyjnych. W samym rolnictwie wyczerpały się rezerwy wzrostu produkcji i trzeba było sięgać do rezerw droższych. Relacje cen osiągniętych przez produkty rolne w stosunku do cen środków produkcji stały się na powrót niekorzystne. W efekcie spadła efektywność gospodarowania i aktywność produkcyjna. By zapobiec tej sytuacji należało zmienić politykę ekonomiczną, choćby poprzez stosowną stymulację pieniężną i reorientację na potrzeby wsi i gospodarki żywnościowej. Wymagało to jednak zmiany strategii całej gospodarki, co zostało poddane głębokiej krytyce, zarówno wewnątrz PZPR i ZSL, jak i w opiniach tzw. samodzielnych ekspertów. Środowiska te doszły do wniosku, że taka polityka nie gwarantowała trwałego rozwoju wsi i wzrostu produkcji rolniczej. Brak wsparcia systemowego spowodował spadek zaufania chłopów do partii i rządu.

W październiku 1980 roku powstał nowy wspólny program obydwu partii parlamentarnych, w którym to wyraziły stanowisko na temat problemów polityki rolnej, rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Ostatecznie odrzucono ograniczenia doktrynalne, doceniono rolę indywidualnych gospodarstw chłopskich i uznano je za trwały element gospodarki państwa. Nowa polityka rolna, oczywiście prowadzona nadal w ramach gospodarki planowej, miała zapewnić równomierny rozwój wszystkim sektorom rolnictwa. Z punktu widzenia prawodawczego elementem tej reformy była nawet zmiana Konstytucji PRL. Uchwalono nowelę uznającą nienaruszalność chłopskiej własności ziemi i prawo do jej dziedziczenia. Władza uznała, że ziemia powinna trafiać do rąk rolników, należnie od tego do którego sektora należą. Zapowiedziano, że stworzone zostaną dogodne warunki zakupu ziemi i powiększania indywidualnych gospodarstw w normalnym obrocie wolnorynkowym. Zapowiedziano także zmiany systemu podatkowego w rolnictwie, co zrealizowano dopiero

w 1985r. Określono także szerokie plany odtworzenia i rozwoju samorządu rolniczego, wiejskiego i spółdzielczego, wszystko na podstawie historycznych ram organizacyjnych. Postanowiono o zaprzestaniu nakazowo-dyrektywnego systemu kierowania rolnictwem.

Aby zrealizować plany reform podjęto niemały wysiłek prawotwórczy. Zniesiono dotychczasowe dotacje podmiotowe w rolnictwie, zwłaszcza te przyznawane jednostkom gospodarki uspołecznionej. Uchwalono jednolite zasady udzielania kredytów i subwencji. Uregulowano ceny, podatki i inne obciążenia publicznoprawne, w tym przede wszystkim podatek gruntowy oparty odtąd na jednej skali i podstawie prawnej. Ustawowo zaostrzono rygory w dziedzinie ochrony wszystkich użytków rolnych, a zwłaszcza tych przejmowanych na cele nierolnicze, aby oszczędzać dobre grunty przy projektowaniu i realizacji inwestycji budynkowych i infrastrukturalnych. Założono bowiem, że gospodarka ziemią i ekonomiczne warunki mają być tak kształtowane, żeby wzrastało zainteresowanie nabywaniem gruntów rolnych oraz by były one jak najlepiej wykorzystane. Zadbano wreszcie także o uposażenie emerytalne rolników.

Za główne kierunki inwestowania w infrastrukturę okołorolniczą uznano: melioracje, zaopatrzenie wsi w wodę, mechanizację procesów produkcji i konserwacji, rozbudowę i unowocześnienie bazy gospodarstw, wzmocnienie potencjału usług wyspecjalizowanych, wyrównanie deficytu ciągników, części i maszyn rolniczych. Założono też regularny wzrost dostaw nawozów sztucznych, co okazało się zadaniem niemożliwym, pomimo częściowego wzrostu sił wytwórczych w przemyśle chemicznym. Polityka rolna nadal opierała się na rozwoju PGR i spółdzielni produkcyjnych, ale obowiązywać miała zasada sprawiedliwości społecznej i równoprawnego wspierania wszystkich sektorów. Służyć temu miała zasada pełnej samodzielności ekonomicznej wszystkich jednostek gospodarki uspołecznionej w rolnictwie, co narzucało im konieczność efektywnego zarządzania. W związku z nowymi przepisami prawa, od 1 lipca 1981 r. rozpoczęto w państwowych gospodarstwach rolnych reformę opartą na ekonomicznej samodzielności tych gospodarstw, samofinansowaniu ich rozwoju oraz na regule samorządności załóg pracowniczych. Przyjęto, że zysk lub poprawa wyniku finansowego będzie podstawowym kryterium oceny działalności oraz podstawą świadczenia podwyżek wynagrodzeń i premii. Działalność gospodarcza prowadzona z własnych środków miała być uzupełniana w razie potrzeby kredytem bankowym.

Jak już wspomniano, początek lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku to odrodzenie się samorządu rolniczego i spółdzielczości prywatnej na polskiej wsi. Samorząd wiejski miał zapewniać uczestnictwo rolników i ogółu mieszkańców wsi w rozwiązywaniu problemów produkcji rolnej, gospodarowania ziemią oraz warunków pracy i zaopatrzenia. Oczywiście

najważniejszą rolę ustrojowo pełniły gminne rady narodowe oraz zebrania wiejskie, jako swoisty samorząd terytorialny. Jednak polityczne ramy odrodzenia samorządu wiejskiego zakładały odtworzenie ruchu kółek rolniczych, jako reprezentanta interesów rolników indywidualnych. W programach PZPR i ZSL kółka rolnicze miały stać się czymś na kształt związku zawodowego rolników. Zmianom towarzyszyły także innego rodzaju aktywności, w tym rozkwit działalności kulturalnej i edukacji ogólnospołecznej. Przodowały tu koła gospodyń wiejskich, zrzeszenia oraz ruch spółdzielczy. Ten ostatni wspierał często organizacyjnie i materialnie inicjatywy wspólnego podejmowania budowy i rozbudowy wiejskich obiektów komunalnych, ochrony zdrowia i kulturalnych. Ponadto ruch ten, szczególnie zaś gminne spółdzielnie *Samopomoc Chłopska*, realizował własne programy budowy obiektów socjalno-kulturalnych dla swoich załóg pracowniczych. Były to przeważnie świetlice, kluby, ośrodki rekreacji i wypoczynku. Z czasem stały się one częścią bazy kulturalnej wsi.

Niezależnie od tych struktur w 1981r. na wsi podjęło działalność także kilka organizacji związkowych zrzeszających rolników indywidualnych i zbliżonych politycznie do NZZ *Solidarność*. Niektóre odegrały nawet pewną rolę w akcjach strajkowych lub okupowaniu budynków publicznych. W większości zostały one zdelegalizowane wraz z wprowadzeniem stanu wojennego.

Prawdziwy sukces, przynajmniej na miarę PRL, odniosły kółka rolnicze. Ich znaczenie wynikało głównie z tego, że polskie rolnictwo w dużej mierze było rolnictwem indywidualnym, w którym tkwiły znaczne rezerwy produkcyjne. Jednocześnie gospodarstwa te były bardzo zróżnicowane co do poziomu rozwoju, posiadanych zasobów maszynowych i wreszcie kwalifikacji zawodowych samych właścicieli. Dlatego kółka okazały się organizacją nieodzowną dla wyrównywania braków sprzętowych, wyzwania inicjatywy gospodarczej i dostępu do wyspecjalizowanych usług produkcyjnych. W latach osiemdziesiątych jednym z podstawowych zadań o charakterze systemowym, a nawet ustrojowym, była reorganizacja, doskonalenie i wzmacnianie Spółdzielni Kółek Rolniczych. SKR osiągały na ogół dobre wyniki i były przez rolników pozytywnie postrzegane. Lokowane były przeważnie na mieniu lub zapleczu posiadanych przez kółka baz maszynowych. Świadczyły głównie usługi mechanizacyjne i chemizacyjne, czego wieś bardzo potrzebowała, nadal bowiem kulała gospodarka nawozowa. Niektóre SKR-y prowadziły działalność remontowo-budowlaną, niekiedy łącznie z produkcją niektórych deficytowych materiałów budowlanych. Te najbardziej rozwinięte posiadały własne zespołowe gospodarstwa rolne, zajmowały się przetwórstwem, usługami z zakresu konserwacji żywności i uszlachetniania

pasz. Działalność SKR prowadzona była w formie zakładów pracy na pełnym lub częściowym rachunku gospodarczym. Z punktu widzenia modernizacyjnego SKR-y z pewnością skoncentrowały potencjał usługowo-produkcyjny kółek rolniczych. Przy czym kółka zasadniczo zachowywały dotychczasowy wpływ na kierunki i organizację prowadzonej działalności oraz sprawowały społeczny nadzór nad majątkiem SKR i jego wykorzystaniem. Były także uprawnione, poprzez swych przedstawicieli, do kontrolowania i nadzorowania pracy kierownictwa spółdzielni. Pomimo rozwoju SKR, same kółka nadal prowadziły swoją działalność gospodarczą i społeczną.

Podsumowując ruch spółdzielczy i związkowy tamtego okresu stwierdzić należy, że odegrał on niezwykle pozytywną rolę w organizacji życia wsi. Spółdzielnie i kółka powstawały dla zapewnienia większego bezpieczeństwa i stabilizacji oraz niejednokrotnie stanowiły jedną z niewielu szans na aktywność zawodową niektórych grup ludności na wsi. Członkowie spółdzielni stawali się także beneficjentami części wartości dodanej wypracowanej przez SKR. Nie bez znaczenia była także budowa więzi społecznych, rozwój współpracy i współdziałania. Za polityką rozwoju spółdzielczości przemawiało więc i przemawia wiele pozytywnych przesłanek. Wielość podmiotów o odmiennej formie prawnej, zróżnicowanych celach prowadzonej działalności i różnej formie własności znacznie wzbogaca gospodarkę, czyni ją bardziej efektywną i przyjazną dla społeczeństwa. Nie oznacza to, że spółdzielczość produkcyjna z okresu PRL była rozwiązaniem rewelacyjnym, posiadała także wiele wad. Okazało się wkrótce, że bez wsparcia finansowego ze strony państwa, po zmianach w latach 90-tych, w dużej mierze uległa upadłości.

W czwartej części monografii staram się ukazać w sposób syntetyczny trudną drogę przemian gospodarczych jakie nastąpiły w polskim rolnictwie po zmianach polityczno-ustrojowych, które były wynikiem wolnych wyborów w 1989r. Dla rządu Tadeusza Mazowieckiego priorytetem stało się wprowadzenie wszelkich niezbędnych demokratycznych zmian. Jak wiadomo porozumienia okrągłostołowe dotyczyły głównie kwestii ustrojowych. Natomiast w sferze gospodarczej nowy rząd, w tym także minister finansów Leszek Balcerowicz, skoncentrował się na następujących działaniach: liberalizacji cen, uwolnieniu handlu wewnętrznego i zagranicznego, wprowadzeniu rozwiązań sprzyjających prywatnej inicjatywnie gospodarczej, prywatyzacji oraz walce o stabilizację systemu finansowego. Polityka ta często okazywała się nieskuteczna, a z perspektywy czasu widać, że rolnictwo w okresie powrotu do gospodarki wolnorynkowej zapłaciło wysoką cenę. Skrajnie głębokie dewaluacje, którym towarzyszyło wprowadzenie nowej polityki monetarnej i swobody handlu, przyczyniły się do wzrostu inflacji. Tak zwane plany stabilizacyjne, obejmujące

zmiany nominalnych wielkości pieniężnych i kredytowych przy jednoczesnym niedoszacowaniu stopy inflacji, okazały się zbyt radykalne. Pomimo, że wzrósł znacznie handel detaliczny, co było efektem liberalizacji gospodarczej i tzw. małej prywatyzacji z lat 1990-1991, społeczeństwo wsi odczuło zubożenie spowodowane spadkiem wartości pieniądza. Pierwotnie nie wystąpił jeszcze regres wartości dodanej w rolnictwie, a przy ogólnym spadku PKB, wzrósł nawet udział produkcji rolnej w strukturze ogólnej gospodarki. Jednak politycy pragnęli jak najszybszych i jak najbardziej głębokich zmian. Dla wielu odrzucenie dorobku minionych dekad wydawało się jedynym rozwiązaniem, bez względu na to, że III Rzeczpospolita była i jest legislacyjnie następstwem po okresie PRL, a nie II RP. Polska gospodarka, a więc także i rolnictwo, musiało także zderzyć się z rynkową konkurencją państw Wspólnoty Europejskiej, gdzie już wtedy panował silny protekcyjizm. Wsparcie finansowe zaś, szczególnie w wyniku reformy Wspólnej Polityki Rolnej z 1992r., ukierunkowane było na obniżenie podstawowych cen produktów rolnych we Unii, co zresztą kontynuowane było w ramach Agendy 2000. Rolnictwo więc znalazło się w warunkach silnej presji konkurencyjnej przed którą ratował nas w zasadzie jedynie słaby złoty. Jednakże od początku lat dziewięćdziesiątych widać było wyraźnie brak jednolitej strategii dla ochrony rolnictwa przed skutkami reform ustrojowych. W skutek zaś galopującej i nieprzemysłanej prywatyzacji oraz negowania przydatności jakiegokolwiek własności kolektywnej, padły nie tylko PGR, ale także podmioty spółdzielczości rolnej i spożywczej. Wykup ich majątku, często za symboliczne kwoty, pozwolił prywatnym spółkom na przejęcie zaopatrzenia i zbytu zarówno na rynku krajowym, jak i w obrocie zagranicznym. Jednakże były to podmioty mocno niestabilne, nastawione za maksymalizację zysków, także kosztem dostawców jakimi często były chłopskie gospodarstwa rodzinne. Nowe rządy zezwalały na zalew rynku wewnętrznego towarami z całego świata i niepotrzebnie przyjmowały pomoc żywnościową udzielaną Polsce przez EWG. Dostawy te w latach 1989-1990 przyjęto bez dogłębnej analizy potrzeb zakładając, że sytuacja jest bardzo zła. Dla przykładu w maju i czerwcu 1990 roku dostarczono do Polski 300 000 ton pszenicy, podczas gdy po zbiorach w lipcu Polska dysponowała ponad 2 mln. ton zbóż. Pszenica z darów nie została skonsumowana, lecz w większości odsprzedana na rynkach światowych.

Okres tzw. transformacji ustrojowej przyniósł konieczność głębokiej i daleko posuniętej restrukturyzacji rolnictwa. Dążono do zlikwidowania w całości sektora państwowego i powołania na jego miejsce wielkiej prywatnej własności rolnej. Podobne tendencje dotyczyły spółdzielni. Skutkiem tej polityki było rosnące bezrobocie na wsi. Jedną z jego przyczyn było załamanie się wieloletnich trendów migracyjnych. Istotniejszą zaś był

upadek PGR-ów, choć ten nie dotknął typowych rodzin chłopskich. Spadek dochodów powodował jednak, że rolnicy marnowali majątek trwały, którego nie byli w stanie odtworzyć, biorąc pod uwagę nakłady na środki konieczne do produkcji. W trudnej sytuacji znaleźli się także mieszkańcy wsi nie związani bezpośrednio z rolnictwem, ale utrzymujący się ze źródeł stanowiących jego otoczenie. Spadek realnych dochodów rolników powodował negatywne skutki w handlu, budownictwie i usługach. Niewątpliwie jedną z istotnych przyczyn obniżenia dochodów było też odejście od sterowania obrotem i cenami produktów rolno-spożywczych. Paradoksalnie gwałtowny wzrost cen detalicznych zbiegł się ze spadkiem popytu. Najważniejsze jednak były trudności ze zbytem produktów rolnych, które wystąpiły na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych. Było to efektem załamania się handlu byłego bloku wschodniego. Odcięcie od rynków wschodnich, głównie Rosji i Białorusi, skutecznie hamuje rozwój polskiej produkcji rolnej po dzień dzisiejszy.

W tych warunkach nasze rolnictwo musiało zmierzyć się z perspektywą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Sytuacja niewątpliwie skłaniała do rozważenia różnych aspektów procesu dostosowawczego, który umożliwiłby przyszłą integrację tak ważnego sektora gospodarki narodowej. Podstawowym problemem do rozwiązania było oczywiście zwiększenie konkurencyjności polskiego rolnictwa w stosunku do wysoko rozwiniętych krajów Europy Zachodniej. Wielu obecnych członków UE stawało w przeszłości przed problemem opracowania i wdrożenia odpowiedniego programu gospodarczego, który można nazwać planem dojścia do dawnej EWG. W procesach konstruowania tych programów przez tzw. kraje kandydujące do UE warto było wykorzystać ich doświadczenia. Zwłaszcza tych, których proces reform modernizujących rolnictwo przypominał drogę przekształceń, jakim poddana została także nasza gospodarka. Pod względem niekorzystnej struktury agrarnej podobni byliśmy do Grecji, Portugalii i Włoch. W aspekcie demograficznym i zatrudnienia wieś polska podobna była do Irlandii. Modelem docelowym możliwych rozwiązań mogła być także Hiszpania. W kwestii modernizacji zasobów maszynowych i dalszej mechanizacji rolnictwa wzorem mogła być Wielka Brytania. Programy dostosowawcze mogły zatem opierać się na doświadczeniach co najmniej kilku krajów. Następnie należało wynegocjować odpowiednie warunki integracji i dążyć do uzyskania wewnętrznej równowagi i konkurencyjności produkcji rolno-spożywczej na rynkach światowych. Sam proces rokowań nie przebiegał jednak w atmosferze gotowości UE do ochrony żywotnych interesów polskiego rolnictwa i zapewnieniu mu właściwej pozycji na rynkach rozszerzonej Unii. Jej stanowisko było raczej konfrontacyjne, co do dziś odczuwamy w kwestii dysproporcji bezpośrednich dopłat wyrównawczych. Wiele niekorzystnych rozwiązań Polska przyjęła niemalże

w ostatniej rundzie negocjacyjnej, znosząc trud zmian dostosowawczych i ponosząc zbyt duże koszty społeczne. W monografii staram się ocenić wpływ integracji europejskiej na polskie rolnictwo, proces ten jednak ciągle trwa i nie jest dziś możliwe ostateczne i syntetyczne przedstawienie jego skutków. Nieprzerwanie bowiem reformujemy i modernizujemy sektor upraw rolnych, produkcję mięsa i mleka. Sukcesywnie wdrażamy nowe technologie i uczymy się gospodarować ekologicznie. Korzystając ze wsparcia unijnego unowocześniamy zasoby maszynowe gospodarstw, wzmacniamy i rekonstruujemy niezbędną infrastrukturę na obszarach wiejskich. Do końca obecnej perspektywy finansowej UE Polska będzie płatnikiem brutto unijnej składki, czyli otrzymywać będzie więcej ze wspólnotowej kasy, niż do niej wpłaca. Unijne wsparcie przyznane Polsce na realizację Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2014-2020 będzie jeszcze wyższe niż w poprzedniej 7 letniej perspektywie finansowej, w przybliżeniu o około 3,5 mld euro. Zarówno podział tych środków, jak i celowość oraz skuteczność ich wykorzystania wpłynie znacząco na całokształt polskiego rolnictwa i warunki życia mieszkańców wsi.

Prezentowana monografia uzupełnia lukę w badaniach nad polityką agrarną i rolnictwem, które jeszcze długo pozostawać będzie jedną z najważniejszych gałęzi krajowej gospodarki. Podjęte przeze mnie badania naukowe odpowiadają ogólnym potrzebom tworzenia w przyszłości skutecznych programów politycznych służących rozwiązywaniu problemów rolników i wsi, bardziej opartych na faktycznych danych. Wyniki mogą stanowić źródło wiedzy zarówno dla ekspertów partii politycznych, jak również osób potrzebujących wiedzy fachowej w codziennej pracy. W tym sensie wyniki moich badań mogą służyć zbliżeniu nauki i praktyki. Wpisują się również pośrednio w cele europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EIP-AGRI). Wskazuję bowiem na ogniwa łączące różne obszary polityki, tj. działań na rzecz poprawy edukacji, rozwoju infrastruktury i konieczności dążenia do wdrażania innowacyjnych rozwiązań na najczęściej słabo rozwiniętych obszarach wiejskich. Wyniki badań posłużą wreszcie dalszym wysiłkom naukowców, którzy zajmą się w przyszłości syntetycznym podsumowaniem skutków integracji polskiego rolnictwa z Unią Europejską. Uważam też, że monografia okaże się przydatna dla osób zainteresowanych ewolucją myśli politycznej w Polsce, przynajmniej w odniesieniu do neoagrarium oraz zostanie wykorzystana w praktyce akademickiej.

3. Wskazanie na pozostałe osiągnięcia naukowe nawiązujące do prowadzonych badań.

Zagadnieniami przemian ustrojowych i transformacji polskiej gospodarki, w tym także problematyką modernizacji polskiego rolnictwa, zainteresowałem się jeszcze w okresie przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora politologii. Podejmowane przeze mnie pierwsze badania naukowe dotyczyły reform samorządowych w Polsce po 1989 roku. Interesowałem się w szczególności pozycją prawną gmin wiejskich oraz rolą jaką odgrywają samorządowe wspólnoty lokalne. W roku 2007 opublikowałem dwa artykuły dotyczące wspomnianej problematyki: *Miejsce powiatu na tle reform samorządowych w Polsce w okresie transformacji ustrojowej po roku 1989* w: *Mozaika Powiatu Pińczowskiego*, Tom IV, red. H. Kawiorski, Wydawnictwo Ponidzie Press, Kielce 2007, s.126-144, oraz *Organizacja i działalność powiatowego związku samorządowego w Pińczowie w latach 1919-1939r.*, w: *Mozaika Powiatu Pińczowskiego*, Tom VI, red. H. Kawiorski, Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Kielce 2007, s.70-81.

W okresie tym aktywnie działałem w Stowarzyszeniu Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, które finansowało moje pierwsze badania naukowe. Stowarzyszenie było jednostką zarządzającą filią Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach (obecnie Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego) z siedzibą w Pińczowie. Następnie zaś w obiektach Stowarzyszenia znalazła swą siedzibę Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie. Współpraca przy prowadzeniu ośrodków akademickich zaowocowała rozwojem badań naukowych i popularyzatorskich, prowadzonych lub wspieranych przez Stowarzyszenie. Zgodnie z jego misją statutową, badania te obejmowały głównie region Ponidzia, zarówno w obszarze geograficznym, jak i społecznym, historycznym i politycznym. Warto zaznaczyć, że jest to region typowo rolniczy. Posiada bogate tradycje ruchów chłopskich, zaś tzw. kulturą agrarną wybiega ponad przeciętną województwa świętokrzyskiego, głównie dzięki wysokiej klasy glebom obszaru niecki nidziańskiej. Potencjał produkcji rolnej i w konsekwencji rozwój przemysłu rolno-spożywczego w tym regionie Polski był już widoczny na przełomie XIX i XX wieku. Wyniki uprzednio podjętych badań nad tą problematyką opublikowałem w roku 2007 w artykule pt. *Przemysł w powiecie pińczowskim w latach 1865-1914*, *Mozaika Powiatu Pińczowskiego*, Tom VI, red. A. Kozera, Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Kielce 2007, s.70-82. Wykazałem w nim, że większość zakładów przemysłowych w analizowanym okresie opierało swą produkcję na płodach rolnych. Najlepszym tego przykładem była cukrownia Łubna znajdująca się w Kazimierzy Wielkiej,

która wraz z miechowską Szreniawą była jednym z największych ówczesnych holdingów fabryczno-rafineryjnych. Ponadto produkcją spożywczą zajmowały się liczne młyny, browary, olejarnie i gorzelnie. Do zakładów opartych na rolnictwie lub leśnictwie należały także garbarnie, tartaki i fabryczki napoi. Istniał już wtedy na terenie powiatu przemysł wydobywczy (gips, siarka), który powoli nabierał znaczenia. Jedyną gałęzią produkcji mogącą konkurować z przemysłem spożywczym było wydobycie kamienia (wapień, piaskowiec) oraz produkcja cegły z miejscowych glin. Jednakże nawet wyrabiany gips w większości nie był gipsem murarskim, czy sztukatorskim, ale rolnym – używanym jako nawóz. Badania nad produkcją rolną na przełomie XIX i XX wieku spowodowały konieczność podjęcia studiów nad ideą agraryzmu oraz jej znaczeniem dla dalszych przemian polskiej wsi i rozwoju nowoczesnego rolnictwa. Przyjęty kierunek rozwoju naukowo – badawczego starałem się kontynuować po uzyskaniu stopnia naukowego doktora w zakresie nauki o polityce.

Moje zainteresowania związane z polityką gospodarczą zaowocowały udziałem w dwóch projektach grantowych. Pierwszy z nich, pt. „Turystyka wiejska szansą rozwoju województwa świętokrzyskiego” realizowany był w Wyższej Szkole Umiejętności Zawodowych w Pińczowie w latach 2006 – 2008. Był to projekt finansowany z funduszy Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, w których Instytucją Wdrażającą był Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach. Kolejny był projektem typu Foresight pt. „*Priorytetowe technologie dla zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego*”, prowadzonym w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw”, Priorytet 1 „Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu”, Działanie 1.4. „Wzmocnienie współpracy między sferą badawczo-rozwojową a gospodarką” przez Politechnikę Świętokrzyską w Kielcach oraz Wyższą Szkołę Ekonomii i Prawa w Kielcach (jako podwykonawców głównego beneficjenta). Realizacja projektu polegała na opracowaniu Raportu Foresight Wiodących Technologii Województwa Świętokrzyskiego, wyznaczającego najbardziej perspektywiczne kierunki rozwoju regionu. Wyniki Foresightu pozwoliły na wspieranie (również finansowe) kluczowych dla regionu ścieżek rozwoju i zapobiegły rozpraszaniu środków w sytuacji braku wizji i przypadkowości poczynań, co groziło marnotrawieniem zasobów ludzkich, surowcowych i energetycznych regionu. Jako uczestnik projektu pracowałem zarówno w panelu eksperckim, jak i panelu tematycznym dotyczącym modernizacji produkcji rolnej i rozwoju gospodarki leśnej. Raport ukazał się drukiem w roku 2008 pod tytułem „Raport Foresight wiodących technologii województwa

świętokrzyskiego: Projekt Foresight Priorytetowe technologie dla zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego”, red. K. Grys, L. Płoniecki, Wydawnictwo Politechniki Świętokrzyskiej, Kielce 2008, s. 103.

W latach 2008-2009 kontynuowałem badania nad gospodarką, historią partii politycznych oraz kulturą regionu Ponidzia, koncentrując się głównie na ruchach chłopskich i kulturze agrarnej. Opublikowałem kilka artykułów naukowych, do których należały m.in.: *Dzieje powiatu pińczowskiego* (1), w: *Mozaika Powiatu Pińczowskiego*, Tom VI, red. A. Kozera, Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Kielce 2007, s.27-33; *Dzieje powiatu pińczowskiego* (2), w: *Mozaika Powiatu Pińczowskiego*, Tom VIII, red. A. Kozera, Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Kielce 2007, s.21-37.

Mój rozwój naukowy nie koncentrował się wyłącznie na problematyce regionalnej. Od roku akademickiego 2008/2009, już jako pracownik Instytutu Politologii UP w Krakowie, brałem regularny udział w konferencjach INTERPOLIS, które organizowała Fakulta Politických vied a Medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Bańskiej Bystrzycy. Konferencje odbywały się w ramach projektu finansowanego przez agencję VEGA (Vedecká grantová agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Slovenskej akadémie vied). Konferencje i seminaria skierowane były do młodych pracowników naukowych, którzy dzięki temu mogli dzielić się doświadczeniami, planować współpracę międzynarodową i prezentować wyniki badań. Dzięki temu w roku 2008 opublikowałem artykuł naukowy *Partie polityczne wobec samorządu terytorialnego w okresie transformacji ustrojowej w Polsce*, w: *Zbornik Interpolis '08*, Bańska Bystrzyca 2008, s. 342-347. W artykule prezentowałem m.in. program i poglądy ludowców na to, jak kształtować nowoczesny samorząd terytorialny i urzeczywistniać teorię wspólnoty lokalnej. Zdaniem czołowych polityków PSL, którzy uważali się za kontynuatorów przedwojennych ruchów chłopskich, samorząd terytorialny powinien być najważniejszym czynnikiem wspierającym politykę agrarną państwa.

Dzięki współpracy podjętej w ramach projektu VEGA nawiązałem kontakty z uniwersytetami i ośrodkami naukowymi w Czechach i na Słowacji. Moje zainteresowania badawcze w latach 2009 – 2010 skoncentrowały się na problematyce wymiany gospodarczej, regulacjach proeksploatacyjnych oraz warunkach inwestycyjnych w Polsce, w tym także w sektorze produkcji rolnej. Do badań wykorzystałem wiedzę zdobytą w trakcie studiów prawniczych, a także doświadczenia z licznych szkoleń praktycznych. Należały do nich m.in. szkolenia w Konsorcjum Asesores de Comercio Exterior w Madrycie (Opracowywanie

i zarządzanie projektami proeksportowymi) oraz w Akademickim Centrum Studiów Europejskich w Kielcach przy współpracy z Uniwersytetem Wiedeńskim (Polityka regionalna na obszarach słabo rozwiniętych). W roku 2009 opublikowałem artykuł naukowy pt. *Przepływy finansowe w handlu zagranicznym Polski i Słowacji w latach 1993-1999*, w: Współczesne problemy polityki społecznej i gospodarczej, tom II, red. A. Kozera, Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie, Chełm 2009, s. 84-89. W artykule tym analizuję wymianę towarową i bilans eksportowy między Polską a Słowacją, między innymi w handlu żywnością i zwierzętami żywymi. W artykule wskazuję na stosowane przez Słowację ograniczenia importowe, które miały negatywny wpływ na polski eksport w zakresie przetworów spożywczych, owoców, warzyw i przetworzonego drewna (głównie sklejki i mebli). Ograniczenia te po 1999r. stosowane były nadal, choć już w ograniczonym zakresie, aż do wejścia Słowacji do Unii Europejskiej. Problematyką budowania potencjału inwestycyjnego i modernizacji polskiej gospodarki zająłem się publikując w tym samym roku dwa kolejne artykuły: *Warunki prawno-finansowe kształtujące atrakcyjność inwestycyjną Polski*, w: Gospodarka, finanse, społeczeństwo, T.II, red. Ł. Kozera, Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie, Pińczów 2009, s. 13-21, oraz *Samorząd województwa w budowaniu regionalnego potencjału inwestycyjnego*, w: Gospodarka, finanse, społeczeństwo, T.II, red. Ł. Kozera, Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie, Pińczów 2009, s. 77-89.

W latach 2009 – 2010 ukazało się drukiem kilka książek mojego autorstwa, które miały znaczący wpływ na kierunek przyjętych przeze mnie badań nad polityką gospodarczą w zakresie tak ważnego sektora, jak modernizacja wsi i rolnictwa. Pierwsza z nich to monografia *Finasowanie samorządu terytorialnego: regulacje prawne i ekonomiczne*, Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie, Pińczów 2009, ss. 119. W pracy tej chciałem ukazać jak ważne dla gospodarki samorządów jest uchwalenie trwałych przepisów pozwalających na ich stabilne funkcjonowanie. Ponadto poruszyłem rzadko omawiane przez doktrynę kwestie poręczeń i gwarancji udzielanych przez samorząd, zabezpieczeń zamówień publicznych i wybranych poręczeń na realizację projektów unijnych. Celem moim było nie tylko poszerzenie wiedzy na ten temat, ale także ukazanie roli, jaką spełnia samorząd terytorialny dla gospodarki. Dopiero dziś dostrzegamy oczywiste korzyści jakie przyniosły polskiemu rolnictwu choćby inwestycje infrastrukturalne, które zostały w większości zrealizowane przez ten właśnie samorząd.

Drugą publikacją, istotną dla prowadzonych badań, jest książka *Regulacje prawne i ekonomiczne w gospodarce Czech: 1994-2002. Komentarz i teksty źródłowe*, Wyższa Szkoła

Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej w Chełmie i Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Chełm-Pińczów 2009, ss.177. W książce znajduje się ogólna charakterystyka czeskiej gospodarki, źródeł prawa celnego i podatkowego, czeskiej administracji gospodarczej, najważniejszych gałęzi przemysł i rolnictwa. Ciekawa dla badaczy procesów gospodarczych jest krótka analiza rynku cukru, która ukazuje podobieństwo do sytuacji tej branży w Polsce. Nieopłacalność produkcji cukru z buraków doprowadziła do likwidacji wielu cukrowni, co spowodowało wzrost potrzeb importowych. Na szczególne uwzględnienie zasługuje analiza przemysłu skórzanego, drzewnego oraz produkcji traktorów i maszyn rolniczych. Ta ostatnia dziedzina w latach powojennych stanowiła tradycyjną siłę napędową czeskiego przemysłu ciężkiego. Do roku 1990 Czechosłowacja była jednym z 10 największych eksporterów maszyn rolniczych na świecie. Zmiany polityczne skutkowały utratą tej pozycji, ale w latach dziewięćdziesiątych czeskie fabryki i montownie nadal utrzymywały stałą, dobrą pozycję na tym wyspecjalizowanym rynku. Miały też dobrą kondycję ekonomiczną. Administracja publiczna i sektor pozarządowy wspierały też rozwój myśli technicznej oraz prowadziły działania doradczo-marketingowe. Asortyment produkowanych i dostarczanych rolnictwu maszyn był bardzo bogaty i cechował się dobrą jakością. W badanym przedziale czasowym chłonność rynku wewnętrznego Czech spadła, więc sprzęt rolniczy w około 60% był eksportowany. W segmencie pojazdów specjalistycznych i traktorów eksportowano aż 95%. Wynikało z tego, że omawiana branża miała silne tendencje proeksportowe, co rzeczywiście pokazały następne lata.

Podobny charakter ma kolejne moje opracowanie zatytułowane *Handel Polski i Słowacji w latach 1994-2002: regulacje prawne (teksty źródłowe)*, Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie, Pińczów 2009, ss. 155. Czytelnik znajdzie w nim opis ówczesnych uwarunkowań w gospodarce Słowacji, czy też kwestii wymiany eksportowej z Polską. Publikacja zawiera także sporo danych źródłowych dotyczących naszego handlu z innymi krajami CEFTA (Bułgarią, Węgrami i Czechami). Nasza współpraca ze Słowacją była tradycyjnie dobra i cechowała się wzajemnym zaufaniem. Przedsiębiorcy z obu krajów zakładali więc razem firmy i wspólnie inwestowali w regionie. Warto w tym miejscu podkreślić, że w tamtym czasie wymiana gospodarcza z krajami CEFTA była dla Polski niezwykle korzystna w sektorze artykułów rolno-spożywczych. Sytuacja zaczęła się zmieniać dopiero od roku 2000, kiedy to nasi partnerzy ograniczyli znacznie import polskich zbóż. Wyniki badań i analiza źródeł pozwala na stwierdzenie, że rolno-spożywcza wymiana handlowa miała jednak dla Polski korzystną strukturę. Nasz kraj eksportował głównie gotowe

artykuły spożywcze. Należały do nich syropy, czekolady, sód, sosy zagęszczone i esencje spożywcze. Spory udział w eksporcie miały nadal ryby, chociaż Polska w tej branży w latach dziewięćdziesiątych straciła wiele rynków.

Z kolei w artykule *Wybrane zagadnienia unijnej polityki regionalnej na przykładzie województwa świętokrzyskiego*, w: Państwo i Społeczeństwo, red. S. Kilian, Nr 2/2010 (Rok X), Kraków 2010, staram się wykazać, jak Common Regional Policy wpływa na rozwój regionów słabych ekonomicznie, także poprzez wspólną politykę rolną. Moim zdaniem, do działań najistotniejszych zaliczyć należy: meliorację, reparcelację, tworzenie usług na wsi związanych z rolnictwem, sprzedaż produktów rolnych dobrej jakości, szkolenia i zachęcanie ludności do podejmowania działalności pozarolniczej. Ogromnego znaczenia nabiera także finansowanie działań na rzecz ochrony środowiska podczas produkcji rolnej, w tym także hodowli ryb.

Do prowadzonych badań nawiązują także niektóre moje publikacje z dziedziny prawa gospodarczego i polityki pieniężnej. Należą do nich między innymi artykuły: *Polityka pieniężna Europejskiego Banku Centralnego*, w: Problemy ekonomiczno-społeczne współczesnej Europy, red. W.J. Dziak, Wyższa Szkoła Komunikowania i Mediów Społecznych im. Jerzego Gierdroycia, Warszawa 2010, s.77-82, *Polski system bankowy w latach 1989-2009*, w: Młode demokracje: 20 lat transformacji systemowej w Europie Środkowej 1989-2009, red. W. Saletra, J. Jarosiński, Perpetuum Mobile, Kielce 2010, s.121-131, *Unia Europejska a kryzys finansowy*, w: Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí, red. T. Coerova, University of Žilina, Žilina 2011, s.335-341. Warto tutaj podkreślić, że w moich badaniach istotna była także rola banków spółdzielczych w wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich. Banki spółdzielcze w procesie transformacji polskiego rolnictwa lat 90-tych odegrały ogromną rolę. Sektor banków spółdzielczych jest najistotniejszym elementem systemu wiejskich rynków finansowych i zaliczany jest do bliskiego otoczenia podmiotów agrobiznesu. Wspieranie rozwoju na obszarach wiejskich przez banki spółdzielcze polega między innymi na kredytowaniu działalności rolników, prowadzeniu rachunków bankowych, a także stałej współpracy z agencjami rozwoju regionalnego i samorządem w celu podejmowania wspólnych przedsięwzięć finansowych w zakresie modernizacji rolnictwa. Nie ma wątpliwości także, że kryzys finansowy UE odbił się negatywnie na możliwościach pozyskiwania środków pieniężnych przez banki spółdzielcze, podniesienie zaś kosztów kredytów dodatkowo spowolniło inwestycje i rozwój samego rolnictwa. Kwestie finansowania gospodarki, jak również skutków wynikających z dalszej integracji europejskiej, opisuję w artykule *Ryzyko*

gospodarcze Polski a wejście do strefy euro, w: Bezpieczeństwo RP w wymiarze narodowym i międzynarodowym, red. M. Marszałek, G. Sobolewski, T. Konopka, A. Cyran, Wyższa Szkoła Handlowa w Kielcach, Kielce 2011, s.59-63.

W latach 2012-2015 kontynuowałem swoje badania w obszarze polityki gospodarczej. Opublikowałem także kilka znaczących w moim dorobku artykułów naukowych w wydawnictwach polskich i za granicą. Należały do nich między innymi artykuły: *Wirtschaftsverwaltung – Begriffserklärung und Funktionen*, w: Aktualne výzvy a problémy verejnej správy, red. Drahomira Ondorova, TypoPress, Košice 2012, s.150-161., *Procedura przyznawania zezwoleń, koncesji i licencji na prowadzenie działalności gospodarczej*, w: Suspil'stvo, ekonomika, bezpeka, Nr 5, red. A. Kozera, Vidavnictvo Kiivskogo Institutu Biznesu ta Tehnologii, Žitomir 2013, s. 38-59, *Samorząd rolniczy i jego wkład w rozwój kulturalny, oświatowy i gospodarczy wsi*, w: Ecological Innovation, red. O. Paraska, Khmelnytsky National University, Khmelnytsky 2015, s.60-80. W artykule tym opisuję między innymi izby rolnicze. Są to z jednej strony jednostki samorządu gospodarczego, z drugiej zaś osoby publicznoprawne, wykonujące konkretne zadania ustawowe. Dopiero po przemianach ustrojowych z lat dziewięćdziesiątych izby rolnicze powróciły do swoich tradycyjnych funkcji. Wzorem przedwojennych izb zaczęły organizować zawód rolniczy, być przedstawicielem rolnika i chronić jego interesy. Ponadto wspomagają i prowadzą działalność oświatową, organizują targi i promują rodzime produkty rolne. Niektóre izby prowadzą stacje doświadczalne oraz działalność jako ośrodki doradcze i firmy obrachunkowe. Świadczą szerokie usługi na rzecz agrobiznesu. Izby współpracują z administracją rządową i samorządową, a nawet z instytucjami finansowymi, pomagając lub negocjując warunki uzyskiwania pożyczek i kredytów. Wyniki dalszych badań nad powyższą problematyką opublikowałem w artykule *Izby Rolnicze w systemie gospodarczym Polski*, w: Europejskie Studia Społeczno-Gospodarcze. No 8 [Dokument elektroniczny], red. Andrzej Kozera, ESPN, Kielce 2015, s. 67-75.

W związku z zainteresowaniem badaną problematyką oraz potrzebami dydaktycznymi, w roku 2014 opublikowałem książkę *Publiczne prawo gospodarcze*, Wydawnictwo ESPN, Kraków 2014, ss. 200. Powyższa publikacja jest w zasadzie monografią traktującą o funkcjach państwa w gospodarce. Jednocześnie jest także skryptem do nauki przedmiotu publiczne prawo gospodarcze, który wykładam w ramach kierunków politologia i administracja. W pracy tej porównuję między innymi zasady kierujące gospodarką centralnie sterowaną a planowaniem gospodarczym w warunkach gospodarki rynkowej.

uwzględniając także politykę rolną. W części poświęconej samorządowi gospodarczemu omawiam także samorząd rolniczy.

Z uwagi na obszar podejmowanych badań, w moim dotychczasowym dorobku naukowym istotne miejsce zajmuje także redagowana przeze mnie seria monograficzna pt. *Europejskie studia społeczno- gospodarcze*. Ukazuje się ona nieprzerwanie od roku 2013. Seria wydawana jest przez Europejskie Stowarzyszenie Promocji Nauki z siedzibą w Krakowie (uprzednio w Kielcach). Byłem także redaktorem serii *Gospodarka, finanse, społeczeństwo*, red. Ł. Kozera, Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej, Chełm 2009. W redagowanych przeze mnie periodykach znaleźć można wyniki badań nad ustawodawstwem kształtującym gospodarkę, programami partii politycznych w tym zakresie, samorządem terytorialnym i gospodarczym, zagadnieniami związanymi z ustrojem, finansami i zarządzaniem.

Po uzyskaniu tytułu naukowego doktora prowadziłem również działalność krytyczno-naukową. Opublikowałem między innymi recenzję pt. *Unia Europejska wobec wyzwań nowoczesnej telekomunikacji*, książki Ingi Kawki *Telekomunikacyjne organy regulacyjne w Unii Europejskiej: problematyka prawna*, Kraków 2006, w: *Studia europejskie z zakresu prawa, polityki, gospodarki*, red. R. Kłaczyński, WSUZ, Kielce 2011, s.200-201.

Prowadziłem także działalność ekspercką na rzecz międzynarodowych firm i instytucji finansowych, do których należała m.in. korporacja Industrial Union of Donbas dla której przygotowałem, między innymi, regulacje wewnętrzne i ekspertyzę prawną pt. *Udzielanie dzierżawy, lub innego prawa użytkowania nieruchomości, w tym co do nieruchomości rolnych, stanowiących własność Spółki oraz znajdujących się na tych nieruchomościach hal i budynków, dzierżawy maszyn i urządzeń i innego wyposażenia znajdującego się w w/w halach*. Ekspertyza ta jest własnością spółki ISD Polska sp. z o.o. w Warszawie. W roku 2013 na zlecenie ISD Polska przygotowałem raport *Możliwości inwestycyjne koncernu Industrial Union of Donbas w Polsce po 2013r. w związku z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej*. W roku 2015 dla Europejskiego Centrum Badawczego Drobnych Gospodarstw Rolnych Uniwersytetu Rolniczego im. Hugona Kołłątaja w Krakowie przygotowałem ekspertyzę na temat: *Wpływ sankcji rosyjskich na polską politykę rolną*. Wyniki mojej pracy posłużyły Radzie Programowej Centrum do dalszych badań.

4. Charakterystyka innych osiągnięć naukowych oraz dydaktycznych i organizacyjnych.

4.1. Pozostałe osiągnięcia naukowe i zainteresowania badawcze.

Opisane powyżej publikacje są efektem kilkuletniej pracy skoncentrowanej na badaniach w obszarze polityki gospodarczej. Jednakże mojemu rozwojowi naukowemu towarzyszyła praktyka prawnicza i menadżerska. Stąd w swoim dorobku naukowym posiadam wiele istotnych publikacji z zakresu prawa finansowego, bankowego czy administracyjnego. Nierzadko zajmowałem się także problemami z zakresu ekonomii społecznej i zarządzania. Chcąc bowiem zrozumieć i prawidłowo oceniać procesy gospodarcze stawałem przed koniecznością uzupełniania wiedzy i prowadzenia z tym związanych specjalistycznych badań własnych. Współpraca zawodowa z poszczególnymi instytucjami otoczenia rolnictwa stawała się inspiracją do formułowania interdyscyplinarnych pytań badawczych i publikowania wyników prowadzonych analiz. Przykładem tego jest choćby książka mojego autorstwa pt. *Zabezpieczenia wiarytelności bankowych (w prawie bankowym)*, Wydawnictwo ESPN, ss. 261, Kraków 2015. Jest ona efektem współpracy z bankami spółdzielczymi i stanowi syntetyczny zbiór metod prawnych zabezpieczenia kredytów udzielanych dla ludności przez nieduże banki oraz instytucje kredytowo-pożyczkowe. Warto zaznaczyć, że podmioty te działają najczęściej na tzw. obszarach wiejskich. Podczas pracy nad wyżej wymienioną publikacją miałem możliwość obserwować w jakich warunkach ekonomicznych funkcjonują rolnicy. Borykają się oni często z problemem braku dostępu do tanich kredytów. Jest to dosyć istotne, gdyż często jedynie kredyt daje możliwość pokrycia wkładów wymaganych przy pozyskiwaniu środków unijnych. Opublikowałem ponadto kilkanaście artykułów nie tylko w dziedzinie prawa gospodarczego, ale i polityki finansowej państwa. Wśród nich wymienić należy: Łukasz Kozera, *Polski system bankowy w latach 1989-2009*, w: *Młode demokracje: 20 lat transformacji systemowej w Europie Środkowej 1989-2009 : płaszczyzna gospodarcza i polityczna*, red. W. Saletra, J. Jarosiński, Perpetuum Mobile, Kielce 2010, s. 121-132.; Łukasz Kozera, *Polityka pieniężna Europejskiego Banku Centralnego*, w: *Problemy ekonomiczno-społeczne współczesnej Europy*, red. W. J. Dziak, Wyższa Szkoła Komunikowania i Mediów Społecznych im. Jerzego Giedroycia, Warszawa 2010, s. 77-82; Łukasz Kozera, *Transformacja systemu bankowego PRL*, w: *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Politologica V*, Folia 87, Kraków 2011, s. 104-114;

Łukasz Kozera, *Diapazon upravlinná, sektori i funkcii deržavnih finansiv*, w: *Suspil'stvo, ekonomika, bezpeka*. No 3 : zbirnik naukovih prac', red. Ł. Kozera, O. Poliśuk, Viša Škola kvalifikacii, Žitomir 2012, s. 70-80.

Moje zainteresowania badawcze w obszarze polityki gospodarczej skupiały się także na kwestiach ekologicznej gospodarki oraz zarządzania bezpieczeństwem, w tym także bezpieczeństwem energetycznym. Są to obszary niezwykle istotne z uwagi na prowadzoną w Unii Europejskiej politykę innowacyjnego i ekologicznego rolnictwa. Opublikowałem kilkanaście artykułów związanych z wyżej wymienioną problematyką, wśród których na uwagę zasługują: Łukasz Kozera, Andrzej Kozera, *Bezpieczeństwo transakcji kredytowych w świetle regulacji nadzoru bankowego*, w: *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Politologica VIII*, Folia 119, 2012, s. 121-139; Łukasz Kozera, *Zarządzanie kryzysowe na poziomie lokalnym*, w: *Riadenie Bezpečnosti Zložitych Systémov: zborník vedeckých a odborných prác*, red. zbor. Jozef Matis, Zuzana Berníková, Akadémia Ozbrojených Síł generála Milana Rastislava Štefánika, Liptovský Mikuláš 2015, s. 207-212. Ponadto jestem też redaktorem raportu „EKO-OPERACJA. Polsko-ukraińskie partnerstwo na rzecz recyklingu odpadów w obwodzie winnickim i chmielnickim” wydanego przez Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód, Kielce – Chmielnicki - Winnica 2012, ss. 93. Raport jest podsumowaniem projektu grantowego finansowanego przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

W latach 2008-2014 zredagowałem kilka serii monograficznych, w tym: *Gospodarka, finanse, społeczeństwo*, Tom 1 i 2, Wyższa Szkoła Stosunków Międzynarodowych i Komunikacji Społecznej, Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego, Chełm – Pińczów 2009; *Europejskie studia społeczno – gospodarcze*, red. Skyba Mykola, Łukasz Kozera, Europejskie Stowarzyszenie Promocji Nauki, Kielce 2013, Numery od 1 do 4 oraz 6 i 7; *Polaków portret niedokończony. Studia z zakresu historii, prawa, politologii*, red. Robert Kłaczyński, Andrzej Kozera, Łukasz Kozera, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Pedagogicznego, Kraków 2011, ss. 619; *Suspil'stvo, ekonomika, bezpeka. Zbirnik naukovih prac'*, No 3, red. Łukasz Kozera, Olena Poliśuk, Viša Škola kvalifikacii, Žitomir 2012, ss. 104.

Mój dorobek naukowy obejmuje łącznie 71 różnego rodzaju publikacji, tj. monografii, artykułów, redakcji źródeł, redakcji i współredakcji periodyków oraz raportów i recenzji. Według bibliografii publikacji pracowników prowadzonej przez Bibliotekę Główną UP im. KEN w Krakowie zgromadziłem łącznie 276 punktów MNiSW. Dotychczas byłem cytowany w dwunastu zagranicznych i trzynastu krajowych publikacjach naukowych. Za osiągnięcia

naukowe i zgromadzoną liczbę punktów otrzymałem w latach akademickich 2012/2013, 2013/2014 oraz 2014/2015 nagrody Dziekana Wydziału Humanistycznego UP im. KEN w Krakowie dla najbardziej efektywnie rozwijających się pracowników naukowych wydziału. Jestem także laureatem konkursu „Wiedza z pasją. Promujemy młodych naukowców”. Konkurs odbył się w ramach projektu PITWIN-Portal Innowacyjnego Transferu Wiedzy w Nauce realizowanego przez Wyższą Szkołę Handlową im. Bolesława Markowskiego w Kielcach. W związku z tym moja sylwetka naukowa została wypromowana w albumie okolicznościowym wśród 28 rozwijających się młodych polskich naukowców.

Podczas pracy naukowej prowadziłem badania własne, realizowałem indywidualne i zespołowe projekty finansowane z grantów oraz prowadziłem badania statutowe zgodne z obszarami rozwoju Wydziału Humanistycznego UP im KEN w Krakowie. W latach 2007-2015 łącznie brałem udział w 11 projektach naukowo - badawczych finansowanych m.in. przez UP Im. KEN w Krakowie, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP, Polską Akademię Umiejętności w Krakowie, Urząd Miasta Krakowa, Wojewódzki Urząd Pracy w Kielcach (Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego) oraz interesariuszy zewnętrznych – instytucje biznesowe i organizacje pozarządowe. W latach 2011-2012 byłem wiceprzewodniczącym Międzynarodowego Zespołu Naukowo – Badawczego w projekcie *Przemiany polityczne i społeczno-ekonomiczne oraz zasady bezpieczeństwa w systemie ustrojowym Polski i Ukrainy*. Projekt ten był realizowany przez Kijowski Instytut Biznesu i Technologii Filia w Żytomierzu. Jego efektem jest seria publikacji *Spółeczeństwo, ekonomia, bezpieczeństwo*, które zawierają m.in. ekspertyzy i wyniki badań nad gospodarką Polski i Ukrainy. Od roku akademickiego 2012/2013 jestem członkiem Zespołu ds. Współpracy Naukowo-Badawczej przy Kijowskim Instytucie Biznesu i Technologii (Ukraina). Obecnie samodzielnie kieruję międzynarodowym zespołem badawczym realizującym projekt „*Możliwości inwestycyjne ukraińskich przedsiębiorców w Polsce*”. W zespole uczestniczą naukowcy z Chmielnickiego Uniwersytetu Narodowego, Uniwersytetu Lwowskiego, Winnickiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego oraz eksperci z Polsko-Ukraińskiej Izby Gospodarczej w Winnicy. Prace zespołu finansuje Stowarzyszenie Integracja Europa – Wschód w ramach Europejskiego Systemu Rozwoju CERTUA oraz Senat RP w ramach *Programu opieki nad Polonią i Polakami za granicą w roku 2016*.

W tegorocznej edycji Programu Jean Monnet (Lifelong Learning Programme) byłem współautorem projektu pt. „Narodowa administracja publiczna i integracja europejska”, który otrzymał grant Komisji Europejskiej. Projekt nasz przewiduje seminaria, konferencje

i wykłady o integracji europejskiej, wprowadzanie w programy studiów UP im. KEN w Krakowie nowych modułów „europejskich” dotyczących prawa unijnego, europejskiej integracji gospodarczej, integracji politycznej oraz historii procesu budowania strefy Euro. Projekt realizowany będzie przez trzy lata.

W latach 2008-2016 wziąłem aktywny udział łącznie w trzydziestu międzynarodowych konferencjach naukowych, w tym dwunastu w kraju i osiemnastu za granicą. Do najistotniejszych z nich, z uwagi na mój dotychczasowy dorobek naukowy, należy zaliczyć: cykliczne konferencje młodych naukowców „Interpolis” w Bańskiej Bystrzycy (Słowacja), Wydział Politologii Uniwersytetu Mateja Bela w Banskej Bystrici; międzynarodowe konferencje „Aktualne wyzwania a problemy verejnej spravy” edycja I i II w Koszycach (Słowacja), Wydział Administracji Uniwersytetu Pavla Jozefa Safarika w Koszycach; konferencję „Aktualne problemy stosunków Polski i Ukrainy w kontekście jej integracji z UE”, Lwów – Iwano-Frankowsk (Ukraina), Instytut Integracji Europejskiej, Lwowski Uniwersytet Narodowy oraz Przykarpacki Uniwersytet Narodowy; coroczne konferencje „Complex Systems Security Management 2014” Liptowski Mikulasz (Słowacja), Akademia Sił Zbrojnych w Liptowskim Mikulaszu. Z konferencji które odbywały się w kraju największe znaczenie dla mojego rozwoju naukowego miały cykliczne konferencje „Młoda Politologia” i „Młode demokracje – 20 lat transformacji systemowej w Europie Środkowej 1989-2009. Płaszczyzna gospodarcza i polityczna”. Odbywały się one corocznie w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Dotychczas byłem także współorganizatorem kilku międzynarodowych konferencji naukowych:

- 18 listopad 2013r. Kielce, „Partnerstwo Wschodnie w perspektywie współpracy polskich i ukraińskich organizacji pozarządowych z regionu świętokrzyskiego i Podola”. Konferencja z grantu Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Stowarzyszenia Integracja Europa – Wschód,

- 5-6 czerwca 2014r. Kraków, konferencja „Turcja i Unia Europejska w XX i XXI wieku”, Instytut Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Konferencja z grantu Polskiej Akademii Umiejętności i Prezydenta Miasta Krakowa.

- 15-16 kwietnia 2015r. Kraków, „Ukraina: partner na dziś i jutro. Międzynarodowe aspekty prawne konfliktu zbrojnego na Ukrainie. Polsko-ukraińskie dialogi o współpracy”. Instytut Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie oraz Stowarzyszenie Integracja Europa – Wschód.

- 22-23 kwietnia 2015r. Kraków, „Aktualne procesy modernizacyjne w administracji publicznej – doświadczenia polskie i europejskie”, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Uniwersytet Techniczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu.

Jako pracownik Instytutu Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie odbyłem dwa staże naukowe za granicą:

- 21.05.2010r. - 04.06.2010r. Podkarpacki Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Stefanyka (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, ПНУ) Instytut Prawa i Nauk Społecznych. W wyżej wymienionym okresie prowadziłem zajęcia dydaktyczne ze studentami, uczestniczyłem w seminariach i hospitacjach zajęć.

- 04.06.2013r. - 08.06.2013r. Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici), Wydział Prawa, gdzie prowadziłem zajęcia dydaktyczne – wykłady w ramach programu Erasmus.

4.2. Podsumowanie osiągnięć dydaktycznych.

Od 1 października 2008r. po dzień dzisiejszy jestem pracownikiem Instytutu Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie. Obecnie jestem zatrudniony na stanowisku adiunkta w pełnym wymiarze czasu pracy i zaliczam się do minimum kadrowego na kierunku administracja (studia licencjackie i magisterskie) oraz politologia (studia licencjackie). W ramach przysposobienia dydaktycznego realizowałem zarówno wykłady jak i ćwiczenia ze studentami politologii, administracji, stosunków międzynarodowych oraz bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Od roku akademickiego 2011/2012 prowadzę samodzielnie seminaria dyplomowe. Poczest absolwentów studiów licencjackich (I stopnia) których byłem promotorem to łącznie 120 osób. Oprócz recenzowałem około 60 prac licencjackich i magisterskich.

Jako adiunkt pełniłem funkcję promotora pomocniczego doktorantki mgr. Moniki Grabowskiej, która ukończyła rozprawę doktorską pod tytułem „Programowanie rozwoju makroregionów jako instrument polityki regionalnej (2007-2020)”. Promotorem głównym był prof. zw. dr hab. Andrzej Piasecki. Obrona rozprawy odbyła się dnia 23 marca 2016r. Pani Monika Grabowska uzyskała tytuł doktora nauk społecznych w zakresie nauki o polityce.

W okresie od 1.10.2013r. do 30.04.2015r., z upoważnienia Rektora UP im. KEN w Krakowie, samodzielnie opracowałem między obszarowy kierunek studiów „Edukacja prawna i obywatelska”. Obecnie kierunek ten jest dostępny w ofercie edukacyjnej UP jako trzyletnie studia podyplomowe. W roku akademickim 2014/2015 brałem także udział w zespołowym opracowaniu koncepcji, planów i programu studiów na kierunku prawo.

Byłem współautorem projektu wniosku do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o otwarcie nowego kierunku studiów prawo. Wniosek został rozpatrzony pozytywnie i kierunek ten z dniem 1.10.2015r. został uruchomiony na Wydziale Humanistycznym UP im. KEN w Krakowie.

W trakcie pracy naukowo-dydaktycznej opracowałem także koncepcję i wprowadziłem nowe przedmioty na realizowanych w Instytucie Politologii UP kierunkach studiów:

- na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne opracowanie koncepcji i wprowadzenie nowego przedmiotu Instytucje nadzoru i kontroli państwowej, wykład i ćwiczenia łącznie w wymiarze 45 godzin (30 wykład i 15 ćwiczenia), studia magisterskie stacjonarne i niestacjonarne IP UP im. KEN w Krakowie.

- na kierunku administracja opracowanie koncepcji i wprowadzenie nowego przedmiotu System bankowy w Polsce, wykład i ćwiczenia łącznie w wymiarze 45 godzin (15 wykład i 15 ćwiczenia), studia licencjackie oraz magisterskie stacjonarne i niestacjonarne IP UP im. KEN w Krakowie.

- na studiach doktoranckich opracowanie koncepcji i wprowadzenie nowego przedmiotu Nadzór i kontrola w systemie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, wykład łącznie 15h, studia stacjonarne i niestacjonarne doktoranckie III stopnia w obszarze nauk społecznych, zakresie nauk o polityce i specjalności bezpieczeństwo wewnętrzne państwa, WH UP im. KEN w Krakowie.

4. 3 Podsumowanie osiągnięć organizacyjnych.

Moje doświadczenie w pracy akademickiej, oprócz organizacji wyżej wspomnianych konferencji międzynarodowych, obejmuje również funkcje dydaktyczne i organizacyjne. Podczas pracy w Instytucie Politologii UP im. KEN w Krakowie wykonywałem następujące obowiązki:

- od 1.10.2008 do 30.09.2011 dydaktyczny opiekun roku na kierunku administracja studia stacjonarne licencjackie,

- lata akademickie 2012/2013; 2013/2014; 2015/2016 członek Komisji Rekrutacyjnej na kierunek administracja studia niestacjonarne magisterskie,

- od 1.10.2013 do 30.04.2015 Pełnomocnik Rektora UP im. KEN w Krakowie do spraw organizacji międzyobszarowego kierunku studiów edukacja prawna i obywatelska,

- od 1.10.2013 i nadal członek Rady Instytutu Politologii UP im KEN w Krakowie.

Na innych uczelniach wyższych pełniłem następujące funkcje organizacyjne i naukowe:

- od roku akademickiego 2005/2006 i nadal członek Wydawniczej Rady Naukowej przy Wyższej Szkole Umiejętności Zawodowych w Pińczowie,
- od roku akademickiego 2012/2013 i nadal członek Zespołu ds. Współpracy Naukowo-Badawczej przy Kijowskim Instytucie Biznesu i Technologii Filia w Żytomierzu (Ukraina).

W swojej pracy staram się rozwijać międzynarodową i krajową współpracę naukową działając aktywnie w kilku stowarzyszeniach prowadzących działalność badawczą, dydaktyczną i wydawniczą. Należą do nich Stowarzyszenie Rozwoju Kulturalno-Gospodarczego Powiatu Pińczowskiego w Pińczowie, Stowarzyszenie Integracja Europa-Wschód w Kielcach oraz Europejskie Stowarzyszenie Promocji Nauki w Krakowie.

Kraków dnia 24 października 2016r.

